

10:8-11 : Bedoelt Kohelet dat het beter is om maar liever geen initiatieven te nemen, of wil hij mensen bewust maken van het feit dat ook wie met wijsheid handelt en probeert risico's te vermijden, toch nog kan worden verrast?

“Wie met de kat speelt, wordt gekrabd” (Miguel de Cervantes, *Don Quijotte*)

- Moet de gelovige, als hij zich bewust is van onrechtvaardigheid en partijdigheid, deze aanklagen?
- Of moet hij het initiatief overlaten aan God?
- Zijn de grote hervormingen het werk geweest van oproerlingen of van discrete en onopvallende mensen?

4. WOORDEN EN DADEN

(10:12-20)

De wijze en de dwaas (10:12-15)

De Meester heeft het hier over de bekende spraakzaamheid van de dwaas met alle gevolgen die een stortvloed van woorden (of geschriften) kan veroorzaken (Jac.5:6; Ps. 13:3).

10:15 : “Naar de stad gaan”: verwijst naar de praktische wijsheid of de daad – werkelijke actie. De dwaas kan spreken, of desnoods schrijven, zoveel hij wil, maar is niet tot handelen in staat.

De uitspattingen van het hof

(10:16-19)

Het land is beklagenswaardig waar wellust overheerst aan het hof.

10:17 : De Meester beveelt een juist gebruik van goederen aan, in tegenstelling tot de aangehaalde buitensporigheden (v.16).

Erbied voor de koning

(10:20)

Deze waarschuwing tegen “gevaarlijke gedachten” is in volledige overeenstemming met de afkeer van de politiek waarvan de Meester getuigt. Dit betekent niet dat hij onrechtvaardigheid, willekeur of onderdrukking goedkeurt, maar hij waarschuwt tegen het nemen van onnodige risico's. Waar men niet vatbaar voor verbetering wil of kan zijn, zijn gemor en kritiek niet op hun plaats. Men moet zich hoeden voor de “machthebbers” want “de muren hebben oren”.

HET GEVAAR VAN DODE VLIEGEN

Prediker 9.13 – 10.20

10

4 - 10
MAART

Na een algemene aansporing tot handelen (9:10), haalt de Meester opnieuw enkele beperkingen aan die de wijze ten deel vallen. Hij benadrukt tevens dat wie wil handelen, onvermijdelijk risico's moet nemen. Verschillende factoren kunnen maken dat wijsheid faliekant afloopt, zoals :

- Onvoorziene problemen (9:11,12)
- De sociale status van de wijze, waardoor zijn wijsheid niet wordt erkend (9:13-16)
- Eén vergissing of stommitieit bederft veel goeds (9:18 – 10:1)
- Het feit dat bepaalde verantwoordelijkheden worden toevertrouwd aan onbekwame personen (10:5-7)

Toch is hij die de wijsheid van de hand wijst, er slechter aan toe dan de wijze zelf (10:2,3,10; 12-15; 16-19). De Meester verklapt ook nog dat wijsheid gepaard gaat met **rust en kalmte** (9:17; 10:4). Wijsheid belet echter niet dat men de **gevolgen** ondergaat van bepaalde **risico's** (10:8,9). Wijsheid belet evenmin dat men allerlei dingen **onderneemt** op zoek naar een bepaalde oplossing. Ze weet immers niet van te voren welke onderneming kans op slagen heeft.

LEVEN BETEKENT RISICO'S NEMEN

“Leven betekent inderdaad over hindernissen heen springen, durven losbreken uit een keurslijf. Men aanvaardt dat men bepaalde risico's loopt. (...) Men kan dermate voorzichtig zijn dat men langzamerhand verstikt. (...) We kunnen zodanig terugdeinzen voor bepaalde keuzes, dat we steeds meer gaan aarzelen en we zelfs niet meer weten wat onze overtuigingen zijn. Als we echter gehoorzamen aan een innerlijke stem, zijn we in staat in één klap alle opgehoopte wolken te verdrijven”.

Dr Paul Tournier, *Le personnage et la personne*, blz. 164,165

1. WIJSHEID EN SOCIALE STATUS (9:13-18)

De Meester heeft opgemerkt dat “onder de zon niet altijd een snelle hardloper de wedloop wint noch een sterke held de oorlog” (9:11). Zetten wij niet vaak stappen ‘in het geloof’, zonder

dat er iets zichtbaars of tastbaars is? Geloof heeft te maken met wat we niet zien. Je kunt slechts geloven als het voorwerp van ons geloof verborgen blijft. En is het niet zo dat we het net in het tegenovergestelde moeten zoeken, zowel wat voorwerpen als gevoelens of ervaringen betreft. Wat volgens onze tijdsgeslacht telt, is rijkdom en uiterlijke schijn. Echte verdiensten worden vaak niet erkend noch beloond. Dit is wat de Meester ironisch bedoelt als hij zegt dat hij gemerkt heeft dat de wijsheid onder de zon grote indruk maakt (9:13).

"Eén zondaar bederft veel goeds" (9:18). Deze vaststelling geeft stof voor een hele reeks overwegingen.

*"Wijsheid is niets anders dan de wetenschap van het geluk".
(Denis Diderot, Opinion des anciens philosophes)*

- Mag de gelovige, onder het mom van nederigheid, geen verwachtingen koesteren noch gerechtvaardigde ambities hebben?
- Zal ik, als de Heer mij een talent heeft gegeven – aangeboren of "geestelijk" – het aanwenden of het verbergen?
- Getuigt de erewedloop die soms gepaard gaat met de benoemingen in uw kerk, van ambitie of trots?

2. DWAASHEID EN WIJSHEID (10:1-7)

Wijsheid is een goede zaak maar dwaasheid kan veel onheil teweegbrengen. Een beetje dwaasheid kan de beste wijsheid ranzig maken. Een enkele dwaas kan het werk van veel wijzen teniet doen. Bovendien toont de dwaas aan iedereen hoe dwaas hij is. Wijsheid is, in tegendeel, geduldig en verzoenend. Er is een tijd om te zwijgen en een tijd om te spreken (3:7). Jammer genoeg krijgen dwazen hoge posten toebedeeld terwijl wijzen op de achtergrond blijven.

*"Als we willen weten hoe men tot dwaasheid overgaat, dan gebeurt dit ongetwijfeld als een bepaalde gedachte zich van de geest meester maakt en een hinder vormt om een variatie te brengen in de opeenvolging van onderwerpen."
(Mme de Staël, Corinne, XVII,1)*

10:3 : "Hij zegt tot de anderen dat ze dwazen zijn." Hij geeft de anderen de schuld van zijn eigen mislukkingen.

10:4 : Kalmte helpt je te voorkomen dat je jammerlijke vergissingen begaat (9:17; Spr.12:16; 13:3).

10:5 : "Een machthebber": de koning of God zelf. In het laatste geval beweert de Meester niet dat God zich vergist, maar dat de dingen gebeuren alsof het lijkt dat God zich heeft vergist; hij betwijfelt niet wat hij heeft verklaard in 3:11,14, maar onderstreept alleen maar dat de dingen soms het tegenovergestelde schijnen van wat ze zijn, en bevestigt Gods gezag dat ook de achteraf betreunde situaties omvat.

10:6,7 : Rijken en prinsen werden opgevoed om het gezag uit te oefenen; de slaven, die deze opvoeding niet genoten, waren onbekwaam.

- Aan welke gedragscriteria dient elke gelovige die een functie heeft in de Kerk, te beantwoorden?
- Maakt de H. Geest ons geschikt voor gelijk welke functie?
- Wordt de mens niet anders als hij een "machtspositie" bekleedt? Als dit het geval is, hoe kan hij er zich voor hoeden?

3. KOSTENRAMING (10:8-11)

Deze uitspraken – die waarschijnlijk heel courant waren – lijken er allemaal op te wijzen dat elke verandering gepaard gaat met risico's; wie deel uitmaakt van de gevestigde orde, moet er de gevolgen van dragen. Eer we aan een dergelijk avontuur deelnemen, is het verstandig vooraf de kosten te berekenen en zich ervan te vergewissen dat men over de nodige bekwaamheid en de nodige middelen beschikt (Luc.14:28ss).

10:8,9 : Slangen verbergen zich heel vaak in muurspleten.

10:10 : Door wijs te zijn beperkt men de inspanning en wordt deze efficiënter.

